

OKUMA EĞİTİMİ AÇISINDAN SEVİM AK'IN ÇOCUK ÖYKÜLERİNDE SÖZ VARLIĞI

Elif AKTAŞ*

Öz: Ana dili öğretimi sürecinde etkin bir işlevi olan çocuk edebiyatı ürünleri, içerdiği söz varlığı unsurları ile çocukların aktif ve pasif kelime dağarcığının gelişiminde önem taşır. Bu çalışma, son dönem çocuk edebiyatının dikkat çeken yazarlarından Sevim Ak'ın 2015 yılında Doğan Egmont Yayıncılık'tan çıkan *Yıldızlar Nereye?* ile *Duvarlar Resim Olsa* adlı iki uzun öyküsünün söz varlığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. İncelenen öykülerdeki söz varlığı unsurları; kelimeler, deyimler, atasözleri, tekerlemeler, kalıp sözler (ilişki sözleri), kalıplaşmış sözler, ünlemler, özel isimler, ikilemeler, yansıma sözcükler başlıkları altında ayrı ayrı tespit edilmiştir. Nitel yaklaşıma uygun olarak desenlenen araştırmada, doküman inceleme yoluyla toplanan verilerin yorumlanmasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Kelime sıklığını belirlemek için Simple Concordance 4.09 programı kullanılmıştır. İncelenen öykülerdeki sık kullanılan söz varlığı unsurları, nicel olarak tablolar hâlinde sunulmuştur. Sonuç olarak yazarın iki uzun öyküsü toplamda on bir bini aşan söz varlığı barındırmaktadır. Ayrıca iki kitapta da söz varlığı unsurlarından atasözleri ve deyimlerin çok az kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle incelenen kitaplar, 7-10 yaş arası çocukların dilsel gelişimine katkıda bulunabilecek eserler arasında gösterilmektedir.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretimi, Sevim Ak, öykü, söz varlığı.

* Yrd. Doç. Dr.; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Çayeli/RIZE.

VOCABULARY IN SEVİM AK'S CHILDREN STORIES IN TERMS OF READING TRAINING

Elif AKTAŞ*

Children's literature products that have an active function in native language education process is important in the development of active and passive vocabulary of children with vocabulary elements contained. This study is made in order to determine the asset of vocabulary in two long stories of Sevim Ak, who is one of the draws attention authors in the recent children's literature, named *Yıldızlar Nereye?* and *Duvarlar Resim Olsa* which were published by Doğan Egmont Publishing in 2015. Elements of asset of vocabulary in investigated stories was determined separately under headings of idioms, proverbs, mold (no relation) words, repeated phrases, compound words, compound verbs, proper names, paradoxes, reflections words. In the study that document analyze model adopted content analysis was used. Simple Concordance 4.09 program was used to determine the frequency of words. Vocabulary elements that are used frequently in the investigated history are presented quantitatively as the tables. As a result it is shown among the works that can contribute 7-10 years old children's linguistic development with the vocabularies which exceeding of ten thousand.

Key words: Sevim Ak, child literature, vocabulary, story

Giriş

Kimya mühendisliği ve biyokimya eğitimi alan Sevim Ak, günümüz çocuk edebiyatı yazarları içerisinde seçtiği konularla, dili ve üslûbuyla ön plana çıkan, ayrıca yazdığı otuzun üzerinde çocuk kitabıyla dikkatleri çeken üretken isimlerden biridir. Gülten Dayıoğlu'nun da çocukların mutlaka okuması gereken yazarlar arasında gösterdiği (Arpacı, 2006, 35) Ak; eserlerinde soran, sorgulayan, eleştiren, farklılıklara saygı duyan, çok yönlü düşünen bir çocuk okur yaratmak arzusundadır. "*Evensel değerleri savunan, sevgi gereksinimini doyuran, umudu kaybettirmeyen, duygu ve düş dünyasını zenginleştiren, çocuk dünyasına duyarlılıkla yaklaşan, onların gerçeklerini, hayat hikâyelerini, hayal dünyasını göz ardı etmeden ortaya koyan, çocuğu ciddiye alan, aile- toplum-okul sorunlarını tartışan, onlara yalnız olmadığını hissettiren, dünyadaki çarpıklıkları ortaya koyarken dünyanın değişebilir olduğunun mesajını veren*" (Özdemir, 2008, 30) çocuk kitaplarına gereksinim olduğunu söyleyen yazar, öykülerinde çocukların duygusal gelişimine katkıda bulunan konulara değinmiştir.

*Assistant. Prof. Dr.; Recep Tayyip Erdoğan University, Faculty of Education, Çayeli/RİZE.

Sevim Ak, öykülerinde çocuğa özgü sorunları, korkuları, kaygıları, beklentileri, çocuk-yetişkin çatışmalarını, savaşı, sevgiyi çocukların anlayabileceği bir yalınlıkta, ama edebî bir dille anlatmayı hedeflemiştir. AK'ın belirgin özelliği; çocuk için yaşam ve ölüm gibi zıtlıkları doğallıkla ele alarak gerçekliği, hayalleri, hayatın ilk heyecanlarını, düş kırıklıklarını ve daha pek çok şeyi harmanlaması ve yetişkinlerin algısından uzak bir şekilde, çocuğa özgü sihirli bir dünya yaratabilmesidir. Yazarın ilgi çekici bir başka yönü ise ucu açık bırakılan öykülerin çocuk okuyucuları yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanmalarını teşvik etmesidir (Uzuner Yurt, 2013, 23).

Son dönem çocuk edebiyatı yazarları içerisinde önemli bir yeri olan Sevim AK'ın 2015 yılında Doğan Egmont Yayıncılık'tan çıkan *Yıldızlar Nereye?* ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı iki öykü kitabı bulunmaktadır.

Anıl Tortop'un çizimlerinin yer aldığı *Duvarlar Resim Olsa* adlı uzun öykünün ana karakterleri Fulya ve Gülce adında iki kız çocuğudur. Koruluğun içinde kurulmuş yeni bir siteye taşınan Fulya, kimseyi tanımamanın getirdiği yalnızlık duygusuyla mücadele ederken karşı dairede oturan Gülce, lösemi hastalığının neden olduğu yalnızlıkla boğuşmaktadır. Bir müddet sonra bu iki küçük kız, yalnızlıklarını candan cama kurdukları iletişimle paylaşmaya başlar. Mektuplar, öyküler, resimler ve hayallerle devam eden arkadaşlık, kısa sürede dostluğa dönüşür. Lösemi hastalığı nedeniyle okula devam edemeyen Gülce'yi, arkadaşları okul duvarına çizdikleri resimlerle yalnız bırakmazlar. Gülce'nin okul duvarına çizdiği resim ise arkadaşlarıyla arasında çok yönlü bir iletişimin başlangıcı olur. İçine hayal, heyecan ve yaratıcılığın da katıldığı resimler, okul duvarlarını süslerken çocukları yalnızlık duygusundan kurtarmaya da yardımcı olur. Çocukların 'zamanın ırmağında yüzme oyunu' adını verdikleri bu eğlenceli oyun, içinde yaşanan anın değerli olduğunu vurgulayan bir ileti taşır.

Sevim Ak'ın "çocukların sorarak, düşünerek, eğlenerek, dostluk ve dayanışma bilincinin farkına varacakları" (Kurt, 2015) bir kitap olarak nitelendirdiği *Duvarlar Resim Olsa*, verdiği düşündürücü mesajlarla da dikkat çekmektedir. "Bir kareye bakınca bir şey göremiyorsun ama tüm kareler birleşince anlamlı bir resim çıkıyor ortaya. İlk göremediğim kare an'dı. Büyük resim ise yaşam." (Ak, 2015b, 95) ifadeleri hayatı felsefi bir bakış açısıyla sorgulayan bir anlayışı çocuk gözünden yansıtmaktadır.

Hande D. Akçam'ın resimlemelerinin yer aldığı *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta kesilen ağaçlar, hesapsızca dikilen gökdelenler, barajlar; sıcaklığı, yağmuru, rüzgârın yönünü ve nem oranını tahmin etmeyi zorlaştırınca işinden kovulan bir hava tahmincisinin öyküsü anlatılmaktadır. Doğayla küçük yaşlarda sınırsız bir iletişim kuran Bulut Adam, hava tahminleri tutmayınca işinden kovulur. Böylece doğaya küser, gökyüzüyle bağını keser ve kendine pasaj içinde bir dükkân açar. Bir süre sonra dükkânına gelip giden 'Giz Çözücü' adlı bir çocukla tanışan Bulut Adam, çocuğun şaşırtıcı ve heyecan verici sorularıyla kendine gelir. Çocuğun yoldaşlığı onun küskün olduğu doğayla barışmasına ve hayatı yeniden sevmesine vesile olur. İnsanoğlunun doğaya

verdiği tahribatı da eleştiren öykü; umudun, sabrın ve sevginin iyileştirici gücüne de vurgu yapar.

Ana Dili Öğretimi ve Söz Varlığı

Söz varlığı, ait olduğu dili kullanan insanların konuşurken ve yazarken kullandıkları kelimelerin tamamıyla birlikte anlatıma güç katmak amacıyla oluşturdukları deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp sözler, kalıplaşmış ifadeler, terimler, tamlamalar ve çeşitli anlatım kalıplarının bütünüdür (Aksan, 2003, 75; 2015, 5).

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2011, 2158) kelime hazinesiyle eş anlamlı olarak kabul edilen söz varlığı, "bir dilde kullanılan veya bir kimsenin bildiği, kullandığı sözlerin bütünü, söz varlığı, vokabüler" olarak tanımlanmaktadır. Taşıdığı anlam itibariyle *kelime hazinesi*, *kelime serveti*, *kelime dağarcığı*, *sözcük dağarcığı*, *sözcük serveti* terimlerinin eş anlamlı olduğu söylenebilir. Fakat *söz varlığı* teriminin *kelime hazinesi* ve diğerlerinin yerine kullanılması doğru değildir. Korkmaz (1992, 100) kelime hazinesini, "Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı" olarak tanımlar. Oysa Baş'a (2006, 105) göre söz varlığı kavramı, kelime hazinesini kapsayan bir terimdir. Kelime hazinesi, söz varlığının altında, dilin içinde kelime özelliği gösteren bütün birimleri içeren bir kavramdır. Çünkü söz kavramı, kelime kavramından daha geniştir. Dolayısıyla *söz varlığı* kavramı da *kelime hazinesinden* daha kapsamlıdır (Kurudayıoğlu, 2005, 9). Aksan da (2015, 34) bir dilin söz varlığının özünü temel söz varlığı ve çekirdek sözcükler denen öğelerin oluşturduğunu belirtir. Aksan'ın *temel söz varlığı* terimiyle kastettiği dilde kelime sayılan tüm dil birimleridir.

Aksan (2003, 75); söz varlığını, sözcükler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri ve kalıplaşmış sözlerden meydana gelmiş bir kavram olarak tanımlar. Aksan'a (2006, 13-14) göre bir dilin kendi öğelerinden oluşan, kimi zaman yabancı öğelerin de girdiği *temel söz varlığı*; dildeki öteki sözcüklerin yanı sıra, bilim, teknik, sanat ve zanaat alanlarının kavramları olan *terimler*; söz varlığının bir başka kesimi *deyimler*; her dilde, belli bir durumu, olayı, insanların tutum ve davranışlarını belirlemek üzere, birden çok sözcükle anlatım bulan bu öğelerden başka, bir ulusun bilgelliğini, yaşam deneyimlerini yansıtan ve kuşaktan kuşağa aktarılan *atasözleri*; insanların toplum yaşamlarında, belli bir kültürün ürünü olarak kullandıkları *ilişki sözleri (kalıp sözler)*; kalıplaşmış biçimde, çoğu kez dilden dile geçen *kalıplaşmış sözler*; dile büyük bir anlatım gücü kazandıran *ikilemeler*, söz varlığını meydana getiren unsurlardır. Aksan'ın söz varlığı öğeleri içerisinde gösterdiği *temel söz varlığı* ifadesi ancak *kelime hazinesi* terimiyle karşılanabilir.

Söz varlığı, sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar -ya da dil bilimindeki terimiyle *göstergeler*- olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir (Aksan, 2015, 15). Bir toplumun yaşam biçimiyle birlikte dinsel inançları, hangi uluslarla ne ölçüde ilişki kurmuş ol-

duğu, nelere değer verdiği hep söz varlığının incelenmesiyle ortaya çıkar. Her toplum dünyayı kendi dilinin penceresinden görmektedir (Aksan, 2015, 16; 1999, 17). Çünkü bir dil onu konuşan ulusun kültürünün, dünya görüşünün, tarih boyunca geçirdiği evrelerin ve başka toplumlarla kurduğu ilişkinin yansıtıcıdır. Her dilin kendine özgü bir dünyayı anlayış ve anlatış biçimi vardır. Bu biçim, dilin söz varlığının incelenmesiyle ortaya konabilir (Aksan, 1999, 14). Dolayısıyla söz varlığı bir dilin zenginliğini, dili kullanan milletin kültür birikimini ve düşünce dünyasının gücünü gösteren en önemli ölçüttür.

Söz dağarcığı, anlamını bilip gündelik hayatımızda kullandığımız sözcüklerle, anlamını az çok bilmekle beraber sıkça kullanmadığımız sözcüklerden oluşur. Bu noktada karşımıza iki kavram çıkar: Aktif (etkin) söz dağarcığı ve pasif (edilgen) söz dağarcığı. Bir kişinin, konuşmalarında ve yazılarında anlamını bilerek kullandığı sözcüklerin toplamına aktif söz dağarcığı; kişinin okuduğu ve işittiği zaman anlamını çıkarabildiği; ama kendi cümlelerinde kullanamadığı sözcüklerin toplamına ise pasif söz dağarcığı denmektedir (Beyreli *vd*, 2011, 147). Öğrencilerin aktif ve pasif söz dağarcığını zenginleştirmek başta Türkçe dersinin öğrencilere kazandırmak istediği bir beceri olmakla birlikte bütün derslerin ortak hedefidir.

Ana dili öğretimi özellikle ilköğretimde bütün derslerin temelini oluşturmaktadır. Çünkü ana dilinde yetkinliğe ulaştıkça düşünce yapısı, yorum gücü ve söz varlığı gelişen, duygu ve beğeni inceliği kazanan; ulusal ve evrensel kültür birikimini algılayarak kimliğini geliştiren bir öğrenci, diğer dersleri de büyük ölçüde başaracaktır (Sever, 2011, xi). Özbay'a (2006, 5) göre dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Ayrıca dil öğretimi ilkelerinden biri de dille beraber kültürün verilmesidir. Bir dilin söz varlığı ait olduğu toplumun geleneğinden, yaşam biçiminden, hayatı algılayışından, bulunduğu coğrafyadan, sahip olduğu tarihinden üreyerek zaman içinde değişerek ve artarak canlılığını koruyan bir kavramdır (Arslan ve Durukan, 2014, 250). Söz varlığının zenginliği öğrencinin okuduğunu ve dinlediğini daha iyi anlamasına, kendini yazarak ve konuşarak daha iyi ifade etmesini sağlaması bakımından önemlidir. Öğrencilerin söz dağarcığını zenginleştirmek, onları hayata hazırlamak, başarılı, özgüven sahibi ve kendini daha rahat ifade edebilen insanlar olarak yetişmelerini sağlamak açısından da önem taşır.

Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2005) öğrencilerin söz varlığını geliştirme amacına yönelik dört temel dil becerisi ile dil bilgisine ait kazanımlar mevcuttur. Bu kazanımlar, öğrencinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli olan kelime, deyim, atasözü, özdeyiş, kalıp söz, tekerleme, ninni, türkü, bilmece gibi söz varlığı unsurlarını benimseyip kavramasına olanak sağlamaktadır. Öğrencilere sadece günlük hayatta sık kullanılan kelimeleri değil bunlarla birlikte onlara estetik zevk kazandıracak, dilin inceliklerini ve güzelliklerini gösteren, edebi değer taşıyan kelimelerin de öğretilmesi gerekmektedir (MEB, 2006). Nitekim Türkçe öğretimının amaçlarından birinin de "Öğrencilerin okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle,

söz varlığın zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri” olması, Türkçe dersinde sözcük dağarcığını geliştirme çalışmalarına büyük önem verilmesi gerekliliğini de ortaya koymaktadır (MEB, 2006, 4).

Çocuk edebiyatı türleri içerisinde yer alan öyküler de Türkçenin zengin söz varlığını; anlatımı güçlü kılan birçok anlam olayının yansıtıcısı olan benzetmeler, söz sanatlarını bünyesinde işlemek suretiyle Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde önemli bir ders materyali olarak kullanılmaktadır (Aksan, 2015, 21). Çocuk kitapları çocuğun söz varlığını, dolayısıyla düşünce dünyasını geliştirir, içinde doğup büyüdüğü kültür dilindeki sanatlı söyleyişler, kalıp sözlerle ilgili bilişsel farkındalık edinmesini; yeme, içme giyinme, başkalarıyla iletişim kurma gibi kültürün diğer öğelerini benimsemesini sağlar (Karatay, 2011, 109). Edebî eserler oluşturuldukları dilin söz varlığını yüklenir, onun en güzel kullanım biçimlerinin öğrenilmesine aracılık eder. Bu yönüyle çocuk kitapları, çocukların kavram evrenine, söz varlığına katkıda bulunarak anlama ve anlatma becerilerinin gelişimini hızlandırır (Karatay, 2011, 110). Çocukların kelime hazinesinin geliştirilmesi, eğitim sürecinde kullanılacak materyallerin söz varlığı unsurlarının tespiti ile mümkündür. Nitekim çocuk kitaplarının, hedef kitleye söz varlığı açısından uygunluk derecesini belirleyebilmek ve seviye gruplarına ayırmak için, öncelikle çocuk kitaplarının mevcut söz varlığını ortaya koymak gerekmektedir.

Öğrencilerde edebî zevk oluşturabilmek için okunan ya da dinlenen metnin söz varlığı unsurlarının çeşitli ve zengin olması gerekir. Duygu ve düşüncelerin gerek sözlü gerekse yazılı olarak güzel bir şekilde ifade edilebilmesi için kullanılan kelimelerin de özenle seçilmesi gerekir. Öğrencinin okuduğu metni anlayabilmesi ve yorumlayabilmesi zengin bir kelime hazinesine sahip olmasıyla mümkündür. İnsanın düşünmesi ve düşüncelerini ifade etmesi kelimelerle olduğundan kişinin kelime hazinesinin geliştirilmesi aynı zamanda onun düşünce dünyasının da zenginleştirilmesi demektir (Kurudayıoğlu, 2005, 15). Çocuk edebiyatı ürünlerinin de bu amaca hizmet edebilmesi için söz varlığını geliştirici nitelikte olması gerekmektedir.

Söz varlığı üzerine yapılan araştırmaların temelini sıklık çalışmaları oluşturmaktadır. Sözcük sıklığını bilmek, dil öğretimi için büyük önem taşımaktadır. Aksan bunun önemini şu şekilde ifade etmektedir: Okumaya yeni başlayan, ilkokulun ilk sınıflarındaki öğrencilere ya da bir yabancı dili öğrenmeye başlayanlara ilk aşamada öğretilmesi gereken sözcüklerin hangileri olduğu, dilin sözcüklerinin hangi sıraya göre tanıtılması gerektiği saptanırken, değişik gereksinimleri karşılayan ana dili ve yabancı dil sözlükleri hazırlanırken dildeki öğelerin sıklıklarının bilinmesi gerekmektedir (Aksan, 2003, 20). Dolayısıyla hedef kitlesi çocuklar olan kitapların söz varlığını tespit etmek çocuğa uygun kelime öğretim programları oluşturmanın yanında kitapların yaş ve düzeye uygun seviye tespitini de mümkün kılmaktadır.

Yabancı ülkelerde çocuklar için hazırlanan kitaplarda seviyelendirme daha çok kelime hazinesi esaslı yapılmaktadır (Baş, 2006, 100). Türkiye’de yayımlanan çocuk ki-

◆ Elif Aktaş

tapları arasında, çocukların zihinsel ve sosyal gelişimini dikkate alarak oluşturulmuş ve “2-3. sınıflar için”, “4-5. sınıflar için vb.” gibi sınıf seviyelerine göre oluşturulmuş çalışmalar mevcuttur. Ancak bunun dışında yayımlanan çocuk edebiyatı ürünlerinin çok büyük bir kısmı, seviyelendirilmeye dikkat edilmeden hazırlanmış, seviyelendirilenleri de, ölçütlerini yeterince oluşturamamıştır. Ülkemizde şimdiye kadar çocuk kitaplarının, söz varlığı açısından yeterliliği tespit edilmemiştir (Baş, 2006, 103, 129, 205).

Çocuk kitaplarının söz varlığını belirlemeye yönelik ilk çalışma Baş’a (2006) aittir. Bu çalışmada son 20 yılda hazırlanan roman, hikâye, masal, destan ve efsane türündeki çocuk kitaplarının söz varlığını tespit edebilmek ve elde edilen sonuçları ilköğretim öğrencilerinin kelime hazineleri ile karşılaştırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 100 çocuk romanı, 100 çocuk hikâyesi, 100 çocuk masalı, 54 çocuk destanı ve 14 çocuk efsane kitabındaki 200 efsaneden 100.000 kelime alınarak 500.000 kelimelik bir tahkiyeli metin havuzu oluşturulmuştur. Çalışmada her türün ve genel olarak tüm türlerin kelime hazineleri, deyim, atasözü ve ikileme kullanımları gösterilmiştir.

Türkiye’de söz varlığı üzerine yapılan diğer çalışmalar daha çok çeşitli edebî eserlerde (Polat, 2012; Öztürk, 2013); farklı sınıf seviyelerindeki ders kitaplarında (Arslan-Kutlu, 2006; Uludağ, 2010; Apaydın, 2010; Turhan, 2010; Uluçay, 2011; Daharlı, 2012; Yiğit, 2011; Öz, 2012; Arslan ve Durukan, 2014; Baş ve Demirci, 2015) masallarda (Baş, 2012; Lüle Mert, 2009) ve öğrenciler yazılı anlatımlarında söz varlığını tespit etme (Karadağ, 2005; Kurudayıoğlu, 2005; Kurudayıoğlu, 2011; Özbay, Büyükkiz ve Uyar, 2011; Uluçay ve Börekçi, 2015) konuları üzerinde odaklanmıştır.

Bu çalışmanın amacı ise son dönem çocuk edebiyatı yazarları içerisinde yer alan Sevim Ak’a ait iki uzun öykü kitabının söz varlığı unsurlarını tespit etmektir. Bu amaçla incelenen öykülerdeki söz varlığı unsurları; kelimeler, deyimler, atasözleri, tekerlemler, kalıp sözler (ilişki sözleri), kalıplaşmış sözler, ünlemler, özel isimler, ikilemeler, yansıma sözcükler başlıkları altında ayrı ayrı tespit edilip sınıflandırılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Kurgusal/üretilmiş bir yapı üzerinde var olan bir durumu, var olduğu hâliyle betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini kapsamaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 187).

Araştırmanın inceleme nesnelerini son dönem çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Sevim Ak’ın 2015 yılında Doğan Egmont Yayıncılık tarafından yayımlanan *Yıldızlar Nereye?* ile *Duvarlar Resim Olsa* adlı uzun öyküleri oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanması olarak tanımlanan içerik analizinden yararlanılmıştır (Berg and Lune, 2012). İçerik analizi için ana tema olarak söz varlığı; alt tema olarak ise kelimeler, birleşik kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, yansımalar, kalıp sözler (ilişki sözleri), kalıplaşmış sözler, ünlemler ve özel isimler belirlenmiştir. Öykülerdeki söz varlığı unsurlarının (kelimeler, özel isimler, ikilemeler, ünlemler, deyimler, atasözleri, tekelemeler, kalıp sözler, birleşik kelimeleri) analizinde içerik analizi tekniklerinden yüzde ve frekans analizleri kullanılmıştır.

Öncelikle inceleme kapsamındaki iki öykü kitabı ayrı dosyalar hâlinde, bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Metinlerdeki birleşik kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, ünlemler, kalıp sözler (ilişki sözleri), kalıplaşmış sözler, özel isimler ve yansıma sözcükler işaretlenerek belirlenmiştir. Daha sonra da Simple Concordance 4.09 programı kullanılarak kelimelerin sıklık listeleri elde edilmiştir. Listedeki kelimelerin çekim ekleri silinerek kelimeler kök ya da gövde hâline getirilmiştir. Fiiller “-” işareti ile gösterilmiştir: *koş-, al-, gül- vb.* Fiillerin edilgen ve ettirgen hâlleri korunmuş; olumsuzluk ekleri dizinde gösterilmemiştir. Öykü içindeki rakamlar ve sayılar, yazı ile yazılmış; çok haneli sayılar tek bir kelime gibi kabul edilmiştir: yedi (7), onbir (11), yüzellialtı (156). Ayrıca ile, ise ve idi kelimeleri dizine alınmamıştır. Soru edatı “mi, mı, mu, mü” ve bağlaç olan “de, da” kelime olarak kabul edilmiştir.

Atasözü, deyim, birleşik kelimeler ve birleşik fiillerin belirlenmesinde, Türk Dil Kurumunun (=TDK) internet sitesindeki Yazım Kılavuzu, Güncel Türkçe Sözlük ve Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü esas alınmıştır. Ayrıca deyim ve atasözlerinin belirlenmesinde Ömer Asım Aksoy'un *Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü*'nden de (2014) yararlanılmıştır.

İkilemelerin tespitinde ise TDK'nin Türkçe Sözlüğü ile Vecihe Hatipoğlu'nun *Türk Dilinde İkilemeler* (1981) adlı eseri esas alınmıştır. Eş sesli (sesteş) kelimeleri tespit etmek için Türkçe Sözlük'ten (TDK, 2011) faydalanılmıştır. Sesteş kelimelerin anlamlarının farklı olduğunu belirtmek için parantez içinde ayırt edici ifadeler kullanılmıştır. Örneğin: yüz- (suda), hayır (xevet), dolu (xboş), ay (mevsim), el (organ), ben (zampir), baş (kafa), yaşlı (ihtiyar), en (zarf)...

Bulgular ve Yorum

Tablo 1: Öykülerdeki söz varlığı ile ilgili genel veriler

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki söz varlığı ile ilgili genel veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Kitap Adları	Yıldızlar Nereye?			Duvarlar Resim Olsa		
	Toplam	Farklı	Toplam/ farklı oranı	Toplam	Farklı	Toplam/ farklı oranı
Kelime hazinesi	4493	1750	2.56	6068	2040	2.97
Özel isim	79	17	4.64	186	44	4.22
İkileme	65	64	1.01	83	76	1.09
Yansıma	33	29	1.13	70	55	1.27
Deyim	232	201	1.15	226	186	1.21
Atasözü	2	2	1	1	1	1
Ünlem	42	22	1.95	41	21	1.95
Kalıp söz	18	16	1.25	6	6	1
Tekerleme	1	1	1	-	-	-
Toplam Unsur	4965	2102	2.36	6681	2429	2.75

Tablo 1’e göre *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında kelime, özel isim, ikileme, deyim, atasözü, tekerleme, yansıma sözcük, ünlem, birleşik kelime ve kalıp sözlerden meydana gelen toplam 4965 adet söz varlığı unsuru bulunmaktadır. Bunlar da 2102 unsurun tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Her söz varlığı unsuru toplam 2,36 kere tekrar edilmiştir.

Duvarlar Resim Olsa adlı öykü kitabında ise kelime, özel isim, ikileme, deyim, atasözü, yansıma sözcük, ünlem, birleşik kelime ve kalıp sözlerden meydana gelen toplam 6681 adet söz varlığı unsuru bulunmaktadır. Bunlar da 2429 unsurun tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Her söz varlığı unsuru toplam 2,75 kere tekrar edilmiştir.

Tablo 2. Öykülerde kullanılan kelime hazinesi ile ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki kelime hazinesi ile ilgili bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam Kelime Sayısı (Sıklığı)	Farklı Kelime Sayısı	Kelime Tekrarlanma Oranı	Yüzdelik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	4493	1750	2. 56	90. 49
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	6068	2040	2. 97	90. 82

Yukarıdaki tablonun ilk sütunu incelenen kitabın adını, ikinci sütunu her bir kitapta kullanılan toplam söz varlığı unsurlarının (kelime, atasözü, deyim, tekerleme, yansıma, ünlem, kalıp söz, birleşik kelime ve ikileme) sayısını, üçüncü sütunu her bir kitapta kullanılan toplam kelime sayısını, dördüncü sütunu farklı kelime sayısını, beşinci sütunu bir kelimenin ortalama tekrarlanma oranını, altıncı sütun ise toplam kelime sayısının toplam söz varlığı içindeki yüzdeliğini göstermektedir. Ayrıca “*Kelime Sıklığı*”, bir kelimenin öykü içindeki kullanım sıklığını ya da sayısını; “*Farklı Kelime*”, öyküde kaç kere geçtiğine bakılmaksızın kullanılan farklı kelimeleri; “*Toplam Kelime*” ise, öykü içerisindeki tüm kelimelerin toplam kullanımını göstermektedir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, toplam kelime sayısının farklı kelime sayısına bölünmesi ile elde edilen kelime tekrarlanma oranlarına bakıldığında *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında bir kelime ortalama 2,56 kez tekrarlanmaktadır. *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında ise bir kelime ortalama 2,97 kez tekrarlanmaktadır.

Kelimelerin toplam söz varlığı içindeki yüzdeliği, *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta 90,49 iken *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta 90,82’dir.

Tablo 3. Öykü kitaplarında en çok kullanılan 100 kelime ve sıklıkları

Her iki öykü kitabında da en çok kullanılan 100 sözcük sıklıklarıyla birlikte Tablo 3'te sunulmuştur.

<i>Yıldızlar Nereye?</i>				<i>Duvarlar Resim Olsa</i>			
KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK
Bir	130	deniz	13	bir	187	öğretmen	16
de-	46	ev	13	kız	72	örtü	16
bu	40	geç-	13	mı (mi, mu, mü)	56	palyaço	16
da/de	38	kişi	13	çocuk	54	söz	16
çocuk	37	şimdi	13	gün	46	top	16
gün	37	bile	12	anne	45	var (xyok)	16
O	35	çalış-	12	duvar	41	çok	15
mı (mi, mu, mü)	34	gör-	12	bu	38	gör-	15
adam	33	ön (xarka)	12	da/de	37	kadar	15
ben (zamir)	33	sen	12	de-	36	mektup	15
dükân	33	aç-	11	ben (zamir)	35	sınıf	15
kadın	31	anla-	11	ve	33	son	15
diye	29	al-	11	için	30	biz	14
ne	28	başla-	11	gel-	29	çek-	14
el (organ)	27	çok	11	ne	29	kapı	14
Yok	27	dalga	11	ol-	29	kumaş	14
gel-	24	her	11	sonra	29	nasıl	14
ol-	23	söz	11	iç (xdış)	28	uç (kenar)	14
gibi	22	baş (kafa)	10	iki	27	yer	14
rüzgar	22	başka	10	okul	27	balkon	13
için	21	bırak-	10	arkadaş	26	koru (ağaçlık)	13
iki	21	biri	10	diye	26	önce	13
saat	20	büyük	10	ev	26	site	13
Ses	20	daha	10	göz	26	ama (fakat)	12
yeni	20	en (zarf)	10	sen	26	bahçe	12
bil-	19	siz	10	bak-	25	bil-	12
iste-	19	soru	10	ses	24	dur-	12

sonra	19	tahmin	10	el (organ)	23	hafta	12
var (xyok)	19	değil	9	gibi	23	ip	12
yıldız	19	doğru (yönelme)	9	resim	23	kadın	12
iş	18	hiç	9	çık-	22	kırmızı	12
kapı	18	önce	9	küçük	22	minik	12
git-	16	sanki	9	ara	21	tut-	12
göz	16	üç	9	al-	20	yine	12
kendi	16	yan (taraf)	9	geç-	20	cam	11
ve	16	yıl (sene)	9	git-	20	dakika	11
güneş	15	bekle-	8	oda	20	ilk	11
hava	15	bulut	8	pencere	20	kulak	11
pasaj	15	cam	8	başla-	19	sarı	11
söyle-	15	çıkart	8	kendi	19	sirk	11
çık-	14	ekmek (somun)	8	yeni	19	yap-	11
iç (x dış)	14	eski	8	zaman	19	ağız	10
kadar	14	gazete	8	bile	18	balon	10
nasıl	14	gece	8	iste-	18	baş (kafa)	10
sor-	14	kuyumcu	8	karşı	18	bırak-	10
yap-	14	perde	8	şimdi	18	düş-	10
yer	14	sis	8	Üst	18	burun	10
yüz (çehre)	14	sür-	8	balina	17	fırtına	10
ama (fakat)	13	yine	8	öğretmen	16	gece	10
bak-	13	şey	7	biri	16	ışık	10

Toplam kelime: 100

Toplam sıklık: 1710

Toplam kelime: 100

Toplam sıklık: 2171

Tablo 3'e göre her iki öykü kitabında en çok kullanılan sözcük 'bir'dir. Bunun yanı sıra 'da/de', 'mi/ mı/mu/mü', 'çocuk', 'gün' ve 'bu' sözcükleri de her iki öykü kitabında da en çok kullanılan 10 sözcük arasındadır. Her iki öykü kitabında ilk 100 sözcük içerisinde ortak olarak kullanılan sözcükler ise şunlardır:

al-, ama, bak-, baş (kafa), başla-, ben (zamir), bırak-, bil-, bile, bir, biri, cam, çalış-, çık-, çocuk, çok, de/da, de-, diye, el (organ), ev, gece, geç-, gel-, gibi, git, gör-, göz, gün, iç (x dış), için, iki, kadar, kapı, kadın, mı/mi/mu/mü, nasıl, ne, ol-, önce, sen, ses, sonra, söz, şimdi, ver-, ve, yap-, yeni, yer, yine.

Yıldızlar Nereye? adlı öykü kitabında en sık kullanılan ilk 100 kelime, toplam kelimelerin (4493) % 38,05'ini oluşturmaktadır. *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında ise en sık kullanılan ilk 100 kelime, toplam kelimelerin (6068) %35,81'ini oluşturmaktadır.

Her iki öykü kitabındaki ilk 100 kelime içerisindeki ortak kelime sayısı ise 51'dir. Bu da yazarın öykülerini oluştururken aynı sözcüklerden yararlandığını göstermektedir. Bu rakamlardan hareketle, yazarın öykü kitaplarında, çocukların kelime hazinelerini geliştirmeye yönelik farklı kelime kullanımının zayıf olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4. Öykü kitaplarında kullanılan özel isimler

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki kullanılan özel isimler ile ilgili bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam Özel İsim	Farklı Özel İsim	Özel İsim Tekrarlanma Oranı	Yüzdelik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	79	17	4. 64	1. 59
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	186	44	4. 22	2. 78

Tablo 4'e göre *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında kullanılan özel isim sayısı 79'dur. Bu 79 özel isim 17 özel ismin tekrarlanmasıyla oluşmuştur. Toplam özel isim sayısının farklı özel isim sayısına bölünmesiyle elde edilen özel isim tekrarlanma oranı ise 4,64'tür.

Özel isimlerin toplam söz varlığı içindeki yüzdeliği, *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta 1,59, *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta ise 2,78'dir. En fazla özel ismin kullanıldığı *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında, özel isimler toplam söz varlığı sayısının %2,78'ini meydana getirmektedir. En az özel ismin kullanıldığı *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta ise, özel isimler toplam söz varlığı sayısının %1,59'unu oluşturmaktadır.

Yıldızlar Nereye? adlı öykü kitabında kullanılan özel isimler sıklıklarıyla birlikte şöyledir:

Bulut Adam (58), *Giz Çözücü* (4), *Takıntı* (3), *Afrika* (1), *Peru* (1), *El Nino* (1), *Allıpullu* (1), *Mavidon* (1), *Körpe* (1), *Sempatik* (1), *Posbıyık* (1), *Şeytan* (1), *Titanik* (1), *Karaçınar Yaylası* (1), *Mücella teyze* (1), *Tahir amca* (1), *Şule abla* (1).

Duvarlar Resim Olsa adlı öykü kitabında kullanılan özel isimler sıklıklarıyla birlikte şöyledir:

Fulya (85), *Gülce* (31), *Tülsü* (6), *Müge* (4), *Merve Öğretmen* (4), *Yiğit* (3), *Ali* (3), *Ayşe* (3), *Sena* (3), *Ponto* (3), *Buse* (3), *Bilge abla* (2), *Merve* (2), *Alâra* (2), *Barış* (2), *Ege* (2), *Betül abla* (1), *Beyza* (1), *Bora* (1), *Bulut* (1), *Burak* (1), *Düş Koltuğu* (1), *Buse Bebek* (1), *Efe* (1),

Çılgınlıklar Parkı (1), Kızlar İçin Eğlenceli Öyküler (1), Lale (1), Maceralar Ormanı (1), Mert (1), Niğar teyze (1), Osman (1), Patırtı Okulu (1), Pelin (1), Mine (1), Ömür teyze (1), Postiş (1), Sanem (1), Sis (1), Sermin teyze (1), Sokak Beleşçileri (1), Esra (1), Badem Pastanesi (1), Fatih (1), Bekir amca (1).

Tablo 5. Öykü kitaplarında kullanılan ikilemelerle ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarında kullanılan ikilemelerle ilgili bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam İkileme	Farklı İkileme	İkileme Tekrarlanma Oranı	Yüzdelik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	65	64	1.01	1.30
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	83	76	1.09	1.24

Yıldızlar Nereye? adlı kitapta 65 toplam, 64 farklı; *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta ise 83 toplam olmak üzere 76 farklı ikileme kullanılmıştır.

Tablo 5'te ikileme tekrarlanma oranlarına bakıldığında ikilemelerin *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında ortalama olarak 1 kez (1,01), *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında ise ortalama olarak 1 kez (1,09) tekrarlandığı görülmektedir. İkilemelerin toplam söz varlığı içindeki yüzdesi ise *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta 1,30, *Duvarlar Resim Olsa* kitabında ise 1,24'dir.

Yıldızlar Nereye? adlı öykü kitabında kullanılan ikilemeler ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Bir iki (2),şunun şurasında, dur duraksız, kedili köpekli, yüz yüze, başıra çağıra, az buçuk, şarkılı türkülü, oldu bitti, kıvr zıvr (ıvr zıvr), tek tek, doğru dürüst, haydi haydi, neler neler, tek tek, bir bir, yalan yanlış, havadan sudan, atar atmaz, abur cubur, orada burada, ittire ittire, sağa sola, pırl pırl, para pul, aşağı yukarı, göz göze, az çok, koştura koştura, el falan, savura savura, gider gitmez, çıkar çıkmaz, güle oynaya, sallaya sallaya, havadan sudan, sorgu sual, şen sakrak, giriş çıkış, yavaş yavaş, tam tamına, mor mor, yerli yersiz, çala çala, günden güne, anlamlı anlamsız, deli deli, kendi kendine, paldır küldür, seni seni, vızır vızır, açtı açtı, tatlı sert, yavaş yavaş, hık mik, tek tek, çıkar çıkmaz, ata ata, çekeleye çekeleye, inip çıkmak, katmer katmer, toz pis, gün gün, adım adım.

Duvarlar Resim Olsa adlı kitapta kullanılan ikilemeler ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Topu topu (3), camdan cama (2), dördü beşi (2), kulaktan kulağa (2), sarmaş dolaş (2), pencereden pencereye (2), açıp kapa-, aşağı yukarı, bıkmadan usanmadan, baştan aşağı, bir bir, ara sıra, arka arkaya, arkalı önlü, boş boş, bugün yarın, çatıdan çatıya, dalga dalga, darmadağın, didik didik, , dört beş, duvardan duvara, çığlık çığlığı, çın çın, doğru düzgün, ebruli hareli,

çirkin çirkin, fokur fokur, hart hart, hart hurt, hatır hutur, hızlı hızlı, hop hop, gıcır gıcır, gidip gelen, girip çıkan, güle oynaya, güle söyleye, katar katar, ister istemez, iş güç, iz falan, kendi kendine, kendi kendini, kıkır kıkır, kesilip kesilmeme, konu komşu, kir pas, lapa lapa, lime lime, parti parti, paşa paşa, renkten renge, olsa olsa, salına salına, salkım saçak, sıra sıra, sürüp sürmemek, teker teker, sevinçten sevince, sökeleye sökeleye, tıngır mungır, uzun uzun, yapış yapış, ucu ucuna, uçuşan uçuşana, üst üste, var yok, vızır vızır, yalap şalap, yaya büze, yunus munus, yürüye yürüye, zırt pırt, zikzak, uzaktan uzağa.

Tablo 6. Öykü kitaplarında geçen yansıma sözcüklerle ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki yansıma sözcüklerle ilgili bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam Yansıma	Farklı Yansıma	Yansıma Tekrarlanma Oranı	Yüzdelik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	33	29	1.13	0.66
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	70	55	1.27	1.04

Tablo 6'ya göre *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında toplam 33, farklı 29 yansıma sözcük kullanılmıştır. Ayrıca yansıma sözcüklerin öykü içindeki tekrarlanma oranı ise 1,13'tür. Yansıma sözcüklerin toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 0,66'dır.

Duvarlar Resim Olsa adlı kitapta ise toplam 70, farklı 55 yansıma sözcük kullanılmıştır. Yansıma sözcüklerin tekrarlanma oranı ise 1,27'dir. Yansıma sözcüklerin toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 1,04'tür.

Yıldızlar Nereye? adlı kitapta kullanılan yansımalar ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

fısılda- (2), fısıltı (2), gürültü (2), vızıltı (2), fıskır-, fırt (çekmek), çıklat-, gıygıy, güm, ıslık, hık mık, hışırtı, homurdanmak, hoplatmak, hüp, hırıltı, kikirlemek, mızımız, mırıldanış, patırtı, şaplak, takırtı, şıklatmak, şrak, tıkırda-, tıklad-, hoplamak, vızır vızır, zıngadak.

Duvarlar Resim Olsa adlı kitapta kullanılan yansımalar ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

ıslık (4), zıplamak (3), fısılda- (3), çingirak, çınlama (3), çın çın (2), hopla- (2), fıskiye (2), hışırtı (2), patlama (2), şıppadak (2), fıskırtmak, fokur fokur, gakla-, gümlet-, gürülde-, guguk, hapşırma, homurdanmak, homurtu, hop, hop hop, fır (dönmek), fısıltı, fısıldayış, gıcır gıcır, gıdıkla-, hart hart, hart hurt, hatır hutur, höpürdet-, ı-ıh (hayır), kekele-, kıpırda-, kıpırtısız, kikirde-, kıkır kıkır, küt, meleme, mırıldan-, mızıldan-, oflamak, puflamak, şakımak, takırtı, tıkırtı, tıklad-, uluma, uğultu, zırt pırt, Vızıltı, cik cik, cıvılda-, cikleme.

Tablo 7. Öykülerde geçen kalıp söz (ilişki sözleri) ile ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki kalıp sözlerle ilgili bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam Kalıp Söz	Farklı Kalıp Söz	Kalıp Söz Tekrarlanma Oranı	Yüzdellik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	16	14	1.14	0.32
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	6	6	1	0.08

Tablo 7 incelendiğinde *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında toplam 16, farklı 14 kalıp söz bulunduğu görülmektedir. Kalıp söz tekrarlanma oranı ise 1,14'tür. Kalıp sözlerin toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 0,32 olarak belirlenmiştir.

Duvarlar Resim Olsa adlı öykü kitabında ise toplam 6 kalıp söz bulunmaktadır. Bu kalıp sözlerin hiçbiri tekrar etmemiştir. Kalıp sözlerin toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 0,08'dir.

Yıldızlar Nereye? adlı öykü kitabındaki kalıp sözler (ilişki sözleri) ve sıklıkları aşağıda verilmiştir:

Merhaba (2), bakalım (2), Afiyet olsun, bağlasan durmam, hadi bakalım, bana ne, iyi akşamlar, gel gör ki, helal olsun, git başımdan, git işine, hoşça kal, maşallah, yavruçum, adı kadar emindi, tek damla yağmur düşmedi.

Duvarlar Resim Olsa adlı öykü kitabındaki kalıp sözler ise şunlardır: Allah korusun, aferin, bakalım, her şey yolunda, hoş geldin, yaşasın.

Tablo 8. Öykülerde geçen ünlemler ile ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki ünlemler ilgili bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı Sayısı	Toplam Ünlem	Farklı Ünlem	Ünlem Tekrarlanma Oranı	Yüzdellik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	42	22	1.90	0.84
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	41	21	1.95	0.61

Tablo 8'de *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında toplam 42, farklı 22 ünlem kullanıldığı görülmektedir. Toplam ünlem sayısının farklı ünlem sayısına bölünmesiyle elde edilen ünlem tekrarlanma oranı ise 1,90'dır. Kitapta ünlem sayısının toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 0,84 olarak belirlenmiştir.

◆ Elif Aktaş

Kitapta kullanılan ünlemler ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Ah (6), vay vay, ya (4). ayy (3), pes (3), humm (4), hadi (2), of, oh (2), şeyey (2), aman (2), yallah, Aaa a aa, aaa, be, eh, iyyy, iih yih, hey, öhö öhö, öff, ha ha haa.

Tablo 8 incelendiğinde *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında 41 toplam, 21 farklı ünlem kullanıldığı tespit edilmiştir. Kitapta ünlemlerin tekrarlanma oranı ise 1,95'tir. Kitapta ünlem sayısının toplam söz varlığı içerisindeki yüzdesi ise 0,61 olarak belirlenmiştir.

Kitapta kullanılan ünlemler ve sıklıkları şöyledir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Aaa (7), aaaa (2), aman, ayy (2), ah (3), eee, hadi (5), hah, hah ha, hahh hah hahah, hiih, hoop, hurra, ı-ıh, hay aksi, ooo (6), öfff, oh, of, taa (2), ya.

Tablo 9. Öykü kitaplarında geçen deyimler ile ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? ve *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitaplarındaki deyimler ile ilgili bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Öykü Adı	Toplam Söz Varlığı	Toplam Deyim	Farklı Deyim	Deyim Tekrarlanma Oranı	Yüzdellik
<i>Yıldızlar Nereye?</i>	4965	232	201	1. 15	4. 67
<i>Duvarlar Resim Olsa</i>	6681	226	186	1. 21	3. 38

Yıldızlar Nereye? adlı kitapta kullanılan toplam deyim sayısı 232, farklı deyim sayısı ise 201'dir. Deyim tekrarlanma oranı ise 1,15'dir. Yani her deyim yaklaşık 1 (1, 15) defa tekrar edilmiştir. Toplam deyim sayısının tüm söz varlığı içindeki oranı ise 4, 67'dir. Kitapta en çok kullanılan 100 deyim sıklıklarıyla birlikte aşağıda verilmiştir. (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Karar vermek (4), aklına esmek (3), aklına gelmek (3), geri dönmek (3), içinden geçmek (3), izin vermek (3), satın almak (3), ad takmak (2), adım atmak (2), aklından geçirmek (2), altüst etmek (2), başına iş açılmak (2), burnunun dibi (2), el vermek (2), gözüne kestirmek (2), haber vermek (2), hayal kurmak (2), içeri dalmak (2), içinden geçmek (2), iyi gelmek (2), kasıp kavurmak (2), kendini dışarı atmak (2), tur atmak (2), yolunu kesmek (2), acısını çıkarmak, âdet hâline getirmek, adı geçmek, adım atmamak, ağrına girmek, ağzı kulaklarına varmak, ağzına kadar (dolu), ağzında gevelemek, ağzından baklayı çıkarmak, ağzından kaçırmak, ağzından laf almak, akli başına gelmek, aklına uymak, aklında kalmak, aklından geçmek, aklını başına getirmek, anlayış göstermek, arası olmamak, arkasından konuşmak, aşağı kalır yanı olmamak, ateşi çıkmak, ayak uydurmak, az kalsın, bakış atmak, baş döndürmek, başına (işinin) dönmek, başına gelmek, başına iş açmak, başından savmak, başından aşağı kaynar sular dökülmek, belaya çat-

*mak, bıyık altından gülümsemek, bir arpa boyu, boca etmek, boşa çıkmak, burun kıvrı-
mak, canı istemek, çaba göstermek, çenesini tutmak, çığına dönmek, çok görmek, dert
etmek, dışa vurmak, dibi tutmak, dilek tutmak, dilinin altında (bir şey olmak), dilinin
ucunda, dişini sıkmak, dost edinmek, duymazdan gelmek, el çabukluğu ile, emek ver-
mek, elini veren kolunu kaptırır (alamaz), erken kalkmak, eser kalmamak, evirip çevirmek, fal
bakmak, farkına varmak, fir dönmek, fırsat bulmak, fırsat kollamak, fırtına çıkmak, fink atmak,
fikrini değiştirmek, fos çıkmak, geri kalmak, geri vermek, gersin geri dönmek, gerisinde kalmak,
gönlünden kopmak, görmezden gelmek, göz gezdirmek, göz gözü görmemek, göz kırpmak, göz
ucuyla bakmak, göz yummak, göze çarpmak, gözüne ilişmek, gözüne uyku girmemek, güme
(gümbürtüye) gitmek.*

Duvarlar Resim Olsa adlı kitapta kullanılan toplam deyim sayısı 226, farklı deyim sayısı ise 186'dir. Deyim tekrarlanma oranı ise 1,21'dir. Toplam deyim sayısının tüm söz varlığı içindeki oranı ise 3,38'dir. Kitapta en çok kullanılan 100 deyim sıklıklarıyla birlikte aşağıda verilmiştir (Sıklığı 1 olanlar, parantez içinde belirtilmemiştir):

Şarkı söylemek (8), ödünç almak (7), göz kırpmak (5), zaman geçirmek (4), geri dönmek (4), can atmak (3), el etmek (3), yanıt vermek (3), aklına gelmek (3), ad takmak (2), aklına esmek (2), düş kurmak (2), el ele tutuşmak (2), hayal kurmak (2), içinden geçirmek (2), iştahı kesilmek (2), kulak vermek (2), yalnız kalmak (2), adım atmak, adını koymak, ağzı açık (kalmak), ağzına kadar, ağzını bıçak açmamak, akıl etmek, alışveri-şe çıkmak, başını alıp gitmek, alınun akıyla, altta kalmak, at koşturmak, ayrı kalmak, baş etmek, başa dönmek, başına bir hâl gelmek, başına gelmek, başından savmak, başını döndürmek, akıp gitmek (geçmek), akılı takılmak, aklından geçmek, aklının bir köşesine ilişmek (yazmak), alarma geçmek, alay almak, arada kalmak, araya girmek, arkasına bakmadan (kaçmak), burnu düşmek, burnunda tütme, burun kıvrırmak, çare bulmak, çorap söküğü gibi gelmek, daldan dala konmak, dışa vurmak, diken üstünde (olmak), dikkat çekmek, dili tutulmak, dilinden (ağzından) bal damlamak, dilinden düşürmemek, dört dönmek, dudak bükmek, dünden hazır (olmak), büyü yapmak, can bulmak, canı çekmek, can çıkmak, canı istemek, değer vermek, demeye getirmek, demir atmak, dişe dokunur, dünyanın öbür ucu, el altından, el ayak çekilmek, el sıkışmak, eli kulağında, elinde olmamak, elini çabuk tutmak, fotoğraf çekmek, geçit vermek, gelip çatmak, geri vermek, göz etmek, göz atmak, görev almak, göz önünde tutmak, göz ucuyla, gözden çıkarmak, gözleri dolmak, gözü kalmak, gözü üstünde olmak, güneş almak, heyecana kapılmak, hız kesmemek, hop oturup hop kalkmak, fir dönmek, film çevirmek, iç çekmek, iç içe girmek, için karatmak, içeri dalmak, içi bayılmak, içi hop etmek, içinden gelmek.

Öykü kitaplarında geçen atasözü ve tekerlemelerle ilgili bulgular

Yıldızlar Nereye? adlı öykü kitabında bir kere "Komşu komşunun külüne muhtaç." atasözü kullanılmıştır. Ayrıca "her işte bir hayır vardır." sözüyle de bir atasözüne atıf yapılmıştır. Bunun yanı sıra kitapta "Deli deli kulakları küpeli." tekerlemesi de bir adet geçmektedir.

Duvarlar Resim Olsa adlı öykü kitabında atasözüne rastlanmamıştır. Ancak “altın kafese konmuş bülbül” sözüyle “Bülbülü altın kafese koymuşlar, ah vatanım demiş.” atasözü çağrıştırılmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Sevim Ak’ın okuyucu hedef kitesini 7-10 yaş olarak belirlediği iki uzun öykü kitabı toplamda on binin üzerinde (11.646) söz varlığı unsuru barındırmaktadır. Bu zenginlik çocukların alıcı söz varlığının gelişmesinde oldukça önemli rol oynayacaktır. Ancak iki öykü kitabı temel söz varlığı yani kelime hazinesi açısından zengin sayılsa da diğer söz varlığı unsurları açısından yeterli derecede zengin değildir.

Her iki öykü kitabının da atasözü, tekerleme ve kalıplaşmış söz açısından zengin olmadığı dikkat çekmektedir. *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta 2 atasözü ve 1 tekerleme kullanılmıştır. *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta ise 1 atasözü kullanılmış olup tekerlemeye yer verilmemiştir. Özdeyiş (vecize) olarak da nitelendirilen kalıplaşmış sözlere ise iki öykü kitabında da yer verilmemiştir. Yaklaşık 11 binin üzerinde söz varlığına sahip olan öykülerde toplamda 3 atasözü ve 1 tekerlemenin kullanılması yeterli değildir. Bu sonuç Baş’ın (2006) çalışmasının sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Baş, incelediği türler içerisinde (roman, hikâye, masal, destan ve efsane) atasözü ve kalıplaşmış sözlerin kullanımının yeterli olmadığını; bununla birlikte hikâyelerin atasözlerine en çok yer veren tür olduğunu vurgulamıştır.

Toplumların kültürel birikimini yansıtan önemli bir söz varlığı unsuru olan kalıp sözler (ilişki sözleri) her iki öykü kitabında da yeterli oranda kullanılmamıştır. *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında toplam 18 kalıp söze yer verilirken *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta toplam 6 kalıp söz yer almaktadır. *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta kalıp sözlerin toplam söz varlığı içindeki oranı 0,08; *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta ise 0,32’dir. Bu oranın yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Deyimler açısından her iki öykü kitabının diğer söz varlığı unsurlarına göre zengin olduğu görülmektedir. *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında toplam 232 deyim kullanılmışken *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta 226 deyim kullanılmıştır. Deyimlerin toplam söz varlığı içerisindeki oranına bakıldığında ise *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında bu oran 4,67, *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta ise 3,38’dir. Bu oran diğer söz varlığı unsurlarından fazla olsa da yeterli değildir. Çocuk kitaplarında hangi yaş düzeyinde hangi deyimlerin ya da atasözlerinin yer alması gerektiğine yönelik somut bir ölçüt olmamasına karşın çocuk kitaplarının bu söz varlığı unsurlarına yer vermemesi düşünülemez. Bu sonuçlara paralel olarak Baş ve Demirci (2015), 2. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında da atasözü ve deyimlere yeterince yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Daharlı (2012) da 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında atasözü, deyim ve vecizelere oldukça az yer verildiğini tespit etmiştir. Apaydın (2010), 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarında deyim, atasözü ve kalıp söz oranının tüm söz varlığı içinde çok az bir yer tuttuğunu tespit etmiştir.

Türk dilinin zenginliğini yansıtan önemli bir söz varlığı unsuru olan ikilemelerin kullanımı her iki öykü kitabında benzerlik arz etmektedir. *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta toplam ikileme sayısı 65 iken, *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta 83'tür. Baş'ın (2006) çalışmasında da ikilemelerin en yoğun kullanıldığı edebî türün hikâyeler olduğunu belirtmiştir.

Yansıma sözcükler açısından *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabının diğerine göre daha zengin olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu kitapta kullanılan 70 yansıma sözcüğün, toplam söz varlığı içindeki oranı %1,04; *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında kullanılan 33 yansıma sözcüğün toplam söz varlığı içindeki oranı ise % 0,66'dır.

İncelenen öykü kitapları ünlemler açısından benzerlik göstermektedir. *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta toplam 42 ünlem yer alırken *Duvarlar Resim Olsa* kitabında 41 ünlem yer almaktadır. Ünlemler, *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta toplam söz varlığının yaklaşık %1'lik (0,84) bir kısmını; *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta da yine yaklaşık %1'lik (0,61) bir kısmını meydana getirmektedir.

Özel isimler açısından *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabının diğer öykü kitabına göre biraz daha zengin olduğunu ifade etmek mümkündür. Nitekim özel isimlerin toplam söz varlığı içindeki oranı *Yıldızlar Nereye?* adlı kitapta 1,59 iken, *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta 2,78'dir. Baş da (2006) çalışmasında özel isimlere yer verme oranının hikâyelerde diğer edebî türlere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmanın önemli sonuçlarından biri de, kelime hazinesi açısından dilin en çok kullanılan kelimelerinin, toplamda ne kadarlık bir dilime sahip olduğunu belirleme-ye çalışmaktır. *Yıldızlar Nereye?* adlı öykü kitabında en sık kullanılan ilk 100 kelime, toplam kelimenin (4493) %38'sinden fazlasını (38,05) oluşturmaktadır. *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında ise en sık kullanılan ilk 100 kelime, toplam kelimenin (6068) yaklaşık %36'sını (35,81) oluşturmaktadır. O hâlde kelime öğretimi açısından bu 200 kelime üzerinde durulması önemlidir. Her iki öykü kitabındaki ilk 100 kelime içerisindeki ortak kelime sayısı ise 51'dir. Bu da yazarın öykülerini oluştururken aynı sözcüklerden yararlandığını göstermektedir. Baş'ın (2006) çalışmasında da ortak kelime hazinesinin %50 civarında olduğu tespit edilmiştir. Bu rakamlardan hareketle, yazarın öykü kitaplarında, çocukların kelime hazinelerini geliştirmeye yönelik farklı kelime kullanımındaki ortak paydanın zayıf olduğunu söylemek mümkündür. Benzer şekilde çeşit sözcük sayısı açısından bakıldığında Yiğit de (2011), 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı olarak yetersiz olduğunu tespit etmiştir.

İlgili alanyazında ders ve çalışma kitaplarının söz varlığını tespit etmeye yönelik çalışmalarda kitapların söz varlığının öğrencilerin kelime hazinesini zenginleştirmek için yeterli olmadığı ortak bir sonuç olarak vurgulanmıştır (Kurudayıoğlu, 2005; Arslan-Kutlu, 2006; Apaydın, 2010; Turhan, 2010; Daharlı, 2012; Uludağ, 2010; Yiğit, 2011; Uluçay, 2011; Öz, 2012; Baş ve Demirci, 2015). Baş ve Karadağ'ın da (2012, 100) belirttiği gibi ülkemizde ders kitaplarının ya da eğitim ortamında okuma/dinleme

malzemesi olarak kullanılacak yazılı materyallerin, hangi söz varlığı listelerine uygun hazırlanacağına yönelik bir ölçüt bulunmamaktadır. Bu belirsizlik ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarındaki dağılım oranlarına da yansımaktadır.

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında çeşitli türden söz varlığını (atasözü, deyim, ikileme, kalıp söz vb.) tespit etmeye yönelik çalışmalarda da, öğrencilerin zengin bir söz varlığına sahip olmadığı vurgulanmıştır (Kurudayıoğlu, 2005; Onan ve Baş, 2009; Kurudayıoğlu, 2011).

Bu sonuçlardan hareketle Sevim Ak'ın iki öykü kitabının çocuklar için alıcı ve üretici söz varlığının zenginleştirilebilecek bir nitelik taşıması açısından 7-10 yaş grubu öğrencilerine önerilebilecek eserler arasında olduğu ifade edilebilir. Özellikle çağdaş çocuk kitaplarının söz varlığının tespitine dair ülkemizde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu sebeple her türde yazılan çocuk kitaplarının söz varlığını tespit eder nitelikte araştırmalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda Sevim Ak'ın diğer çocuk kitaplarının da söz varlığı tespit edilmelidir.

Özellikle bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde çocuk kitapları, kültürün ve söz varlığının çok önemli bir parçasını oluşturan atasözleri, deyim, kalıp sözleri neredeyse hiç dikkate alınmadan hazırlanmaktadır. Çocuk edebiyatı yazarları, eserlerini yazarken bu öğeleri kullanmaya dikkat etmelidirler.

Kaynakça

- AK, Sevim (2015a). **Yıldızlar Nereye?**, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- AK, Sevim (2015b). **Duvarlar Resim Olsa**, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- AKSAN, Doğan (1999). **Türkçenin Gücü (6. Baskı)**, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2003). **Dil, Şu Büyülü Düzen (1. Baskı)**, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2006). **Anadilimizin Söz Denizinde (2. Baskı)**, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2015). **Türkçenin Sözvarlığı (1. Baskı)**, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSOY, Ömer Aksoy (2014). **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I, II**, İnkılâp Yayınları, Ankara.
- APAYDIN, Nazmiye (2010). **6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ARPACI, Özlem (2006). **Çocuk Kitaplarında İletiler ve İletilerin aktarım Biçimi (Sevim Ak Örneği)**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin.
- ARSLAN, Nazmi ve DURUKAN, Erhan (2014). *“Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi”*, **International Journal of Language Academy**, 2/4, ss. 247-265.

- ARSLAN-KUTLU, Hilal (2006). **MEB İlköğretim 6, 7. Ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi**, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- BAŞ, Baş (2006). **1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- BAŞ, Baş ve DEMİRCİ, Serpil (2015). "2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerle Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Söz Varlığı Açısından Karşılaştırılması", **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, 3(1), ss. 17-29.
- BAŞ, Bayram (2012). "Türk Masallarının Söz Varlığı Üzerine Bir Değerlendirme", **Millî Folklor**, 24/93, ss. 125-134.
- BAŞ, Bayram ve KARADAĞ, Özay (2012). "Söz Varlığı Üzerine Yurt Dışında ve Türkiye'de Yapılan Temel Araştırmalar", **Millî Eğitim**, 193, ss. 81-105.
- BERG, Bruce L. ve LUNE, Howard (2012). **Qualitative Research Methods for the Social Sciences** (8th Edition), Pearson, Boston.
- BEYRELİ, Latif, ÇETİNDAG, Zerrin ve CELEPOĞLU, Ayşegül (2011). **Yazılı ve Sözlü Anlatım (2. Baskı)**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- DAHARLI, Gülseda (2012). **5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.
- HATİPOĞLU, Vecihe (1981). **Türk Dilinde İkileme**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KURT, Ömür (2015). http://sosyal.hurriyet.com.tr/Yazar/omur-KURT_543/makale/omur-boyu-surmesi_beklenen-hik-yenin-baslangici_261839. "Ömür Boyu Sürmesi Beklenen Hikâyenin Başlangıcı" Ömür KURT'un Sevim Ak ile röportajı, 12 Ağustos 2015.
- KARADAĞ, Özay (2005). **İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- KARADAĞ, Özay (2013). **Kelime Öğretimi**, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- KARAKAYA, İlker (2011). **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Aktif Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Uşak/Eşme Örneği)**, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uşak.
- KARATAY, Halit (2011). Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler, (Editör: Tacettin Şimşek) **Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı** içinde, ss. 77-123, Grafiker Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1992). **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KURUDAYIOĞLU, Mehmet (2005). **İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- KURUDAYIOĞLU, Mehmet (2011). "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir İnceleme", **E- journal of New World Sciences Academy**, 6/2, ss. 1797-1808.

◆ Elif Aktaş

- LÜLE MERT, Esra (2009). *“Türkçenin Sözcük Varlığı Açısından Eflatun Cem Güney’in Derleyip Yazdığı Masallar”*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*, Devlet Kitapları Basımevi, Ankara.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Devlet Kitapları Basımevi, Ankara.
- ONAN, Bilginer (2013). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ONAN, Bilginer ve BAŞ, Bayram (2009). Türkçe Öğretmen Adaylarının Yazılı Anlatımlarında Deyim Kullanımı: Hatay ve Sivas Örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, ss. 113-139.
- ÖZ, Gülşen (2012). *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Bakımından İncelenmesi*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya.
- ÖZBAY, Murat (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*, Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZBAY, Murat; BÜYÜKİKİZ, Kadir Kaan ve UYAR, Yusuf (2011). *“İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Kelime Hazinesi Üzerine Bir İnceleme”*, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8/15, ss. 149 – 173.
- ÖZDEMİR, Güneş (2008). *Sevim Ak’ın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*, On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- ÖZTÜRK, Hüseyin (2013). *Çağdaş Türk Romanında Bir Sözcük Varlığı İncelemesi*, *E-Dil Dergisi*, S. 1, ss. 157-173.
- POLAT, Nazım Hikmet (2012). *“Ömer Seyfettin’de İlginç Söz Varlığı”*, *Bilgi*, 63, ss. 109-210.
- SEVER, Sedat (2011). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme (5. Baskı)*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TURHAN, Hatice (2010). *8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- ULUÇAY, Melike (2011). *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarındaki Metinlere Altyapı Oluşturmada Yeterliliği*, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzincan.
- ULUÇAY, Melike ve BÖREKÇİ, Muhsine (2015). Ortaokul 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyimler Üzerine Bir İnceleme, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ÖS-II, ss. 317-338.
- ULUDAĞ, Çetin (2010). *7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

- UZUNER YURT, Serap (2013). **Sevim Ak'ın Öykülerinin Eğitsel Değerinin İncelenmesi**, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2013). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YİĞİT, Abdulgani (2011). **Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki (2009) Metinlerin Kelime Serveti Açısından İncelenmesi**. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.